

կանաց ոմանց. և ես մեծայայտ մեծափափաք կը սպասեմ չնոցա՛յց ժամ առանձին հրա-
աւարակութեան գործոյս. որ յետ ոչ բազմաց պիտի սկսի. մանաւանդ թէ գործս լի-
նելով գլխովին աղքատութիւն, աղքայնոց կողմանէ ևս գրաւոր ձեռնտուութիւնք և նը
պատեք յուսամ թէ չեն զլացուիր՝ զայս յաջող կերպով աւարտելու և այլոց սկիզբն
առնելու համար:

Առաջիկայ գործոյս մէջ պարունակեալ և ընդարձակօրէն բարգաւաճեալ և լուծուած
առանձին գէպս և գծուարարինձիռն խնդիրներն զլեակարգութեանց բովանդակու-
թեանը մէջ պիտի տեսնեն ընթերցողք. իսկ ընդհանուրքն, որոնց վրայ իբրեւ յաշ-
ուանքի պիտի հոլովի և յառաջէ քննադատութիւնս՝ են, Ա. Ագաթանգեղոսի իրա-
կան գոյութեան կամ ոչ գոյութեան խնդիրն, այսինքն է, Ագաթանգեղոսի անուն
իցէ՛ լեալ պատմական և ժամանակակից գրիչ Տրդատայ և Գրիգորի պատմութեան,
եթէ ընդհակառակն իմանալի է: Բ. Ագաթանգեղեայ պատմութիւնն ամբողջապէս
իցէ՛ արդեօք գործ քարտուղարին Տրդատայ գրեալ ՚ի սկզբն Գ. դարու, թէ ընդհա-
կառակն յայլ և այլ հեղինակութեանց և գործոց կազմակերպուած խմբագրութիւն
մի: Գ. Ստուգիւ հայերէն լեզուով գրեցաւ այդ երկասիրութիւնդ, ինչպէս կարծեն
Գուտշիք և այլք ոմանք, թէ ընդհակառակն յունարէն: Դ. Այժմեան յունարէն
Ագաթանգեղոսն իցէ՛ արդեօք բնագիր հայերէնի, թէ ընդհակառակն սորա վրայէն
յետոյ ուրեմն եղած թարգմանութիւն: Ե. Լուսաւորչայ կարծեցեալ ընդարձակ
վարդապետութիւնը՝ ստուգիւ հարազատ իցէ, թէ գործ յեանագունի ուրումն
ժամանակաւ:

Ամենուն քաջամեծօք է այժմ, թէ Ագաթանգեղեայ գիրքն յերից մասանց կը
բաղկանայ, այսինքն է. առաջինը կը պարունակէ Տրդատայ, Գրիգորի և սրբոց
Հռիփսիմեանց նահապետութեան պատմութիւնը. երկրորդը՝ Լուսաւորչայ կարծե-
ցեալ վարդապետութիւնն. հսկայ երրորդը՝ Հայաստանի գործի պատմութիւնը:
Թող ներեն ինձ առ այժմ Հայոց լուսաւորութեան հօր հետ՝ նորա ջերմ սրբիքը
փոխադրելու այդ միջին կամ երկրորդ մասն՝ ի վերջ կոյս երրորդին, խոստանալով
որ գարձեալ կարելի է զետեղել իւր տեղ. նորա հեղինակութեան հետ ի միասին՝ բար-
գաւաճող և օրհնեալ ձեռքն և բերանն ևս մասնանիչ ընել և անդ ներմուծուելու
բուն պատճառն:

Հ. ԲԱՐՏՈՂ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Խ Ր Ա Տ Ք Խ Ի Կ Ա Ր Ի

Որդեակ, թէ բարձր է չեմ տան քո երկայն սրպէս կանգունն եօթն, յորժամ
մասնիցես՝ խոնարհեցն զգլուխն քո:

Որդեակ, մի առնուլ մեծ կշռով և առ փոքրով, և ասես թէ շահեցայ. զի սչ տայ
Աստուած, այլ բարկասցի և գու սովամահ կորնչիս:

Որդեակ, թէ ընկերն քո հիւանդանայ՝ մի ասեր թէ քիչ տանիմ նմա, այլ Երթ
ոտիւքդ և տես աջօք. այն լաւ է նմա քան զհաղարս ոսկոյ և արծաթոյ: